

DOEN WE NOG WEL NORMAAL?

KENNISKAART 6

We leven in een samenleving waarin veel mensen bezig zijn met individuele ontwikkeling. Echter zijn er verschillende signalen die erop wijzen dat we in het systeem doorgeslagen zijn met behandelen en oplossen. Als tegenreactie horen we vaak: 'we moeten meer normaliseren en de-medicaliseren'. Maar hoe kijken jongeren, ouders en jeugdhulpverleners hier nu zelf tegenaan? Wat betekent dit voor hen? En wat kunnen we van hen leren als het gaat om het bereiken van deze doelstelling?

Deze kenniskaart heeft, samen met kenniskaart 5, als doel de werkzame elementen van participatief actieonderzoek en design thinking over te brengen aan degenen die hiermee bezig zijn. Het kan gebruikt worden als een soort inspiratiedocument bij het opstarten van nieuw onderzoek dat een ontwerpgerichte en/of participatieve aanpak kent. Voor de inhoudelijke resultaten van ons onderzoek verwijzen we graag naar kenniskaarten 1 t/m 4.

CREATIEVE WERKVORMEN

De meest gebruikte werkvormen in dit onderzoek zijn de creatieve werkvormen. Deze werkvormen hebben als doel de deelnemers uit te dagen om hun gedachten op een creatieve manier te presenteren. De resultaten van deze creatieve werkvormen kunnen dienen als basis voor een gesprek over een specifiek thema. Voorbeelden van creatieve uitingen die voortgekomen zijn uit het onderzoek zijn onder andere: een ontwerp voor een trui, theaterstukjes, opgenomen video's, kunstwerken en kletsopvragen.

Bekijk op pagina 2 de creatieve werkvormen

"Door op creatieve wijze te werken, geven we ook mensen die niet zo goed zijn in praten de kans om hun mening te delen. Bijvoorbeeld door middel van tekeningen of andere creatieve uitingsvormen"

Annelot van Rooij,
Onderzoeker

ONLINE WERKVORMEN

"De online werkvormen gaven tijdens de corona periode de mogelijkheid om op verschillende manieren input op te halen"

Linda Nugter, Ouder

Online werken, we doen het tegenwoordig veel, zeker als de afstand tussen de deelnemers te groot is om fysiek af te spreken. Werkvormen die online worden ingezet, kunnen vaak door meerdere personen tegelijkertijd gebruikt worden en hebben bovendien als voordeel dat de data die uit de ingezette online werkvorm voortkomt vaak snel te exporteren is. Voorbeelden van gebruikte online werkvormen tijdens het onderzoek zijn: Mentimeter, Google Jamboard en Google Formulieren.

Bekijk op pagina 5 de online werkvormen

DISCUSSIE EN GESPREKSWERKVORMEN

In gesprek komen met elkaar en weten wat een ieder over een bepaald onderwerp of thema vindt, dat is een van de belangrijkste onderdelen van participatief actieonderzoek. Het 'in gesprek komen met elkaar' gaat vaak vanzelf, echter gebeurt het dan vaak op een ongestructureerde wijze, waardoor de focus op het oorspronkelijke probleem vaak verloren gaat en hetgeen er besproken wordt vaak niet of nauwelijks wordt vastgelegd. Om gesprekken te structureren én er daarbij voor te zorgen dat men niet de hele tijd met dezelfde mensen spreekt over een bepaald onderwerp, hebben we tijdens het onderzoek verschillende discussie- en gesprekswerkvormen ingezet. Voorbeelden van discussie- en gesprekswerkvormen zijn onder andere: de 4,3,2,1 methode, het wereldcafé, de brainstormmethode en de casusbespreking.

Bekijk op pagina 6 de discussie en gesprekswerkvormen

"In gesprek komen met elkaar is niet zo moeilijk, maar de focus op het onderwerp houden dermate dat daar kennis uit voortvloeit, dat is lastiger"

Bas Rodijk, Onderzoeker

#NORMALISEREN

DOEN WE NOG WEL NORMAAL?

KENNISKAART 6

DE CREATIEVE WERKVORMEN

Creatieve werkvormen bieden deelnemers de mogelijkheid om op een creatieve wijze hun gedachten te uiten. Daarnaast dagen ze deelnemers uit om op een andere manier na te denken over mogelijke oplossingsrichtingen. De gebruikte creatieve werkvormen zijn op de komende drie pagina's opgesomd.

FOTOWEDSTRIJD

Doel: Het organiseren van een fotowedstrijd waarin de deelnemers de opdracht krijgen een (vakantie)foto op te sturen binnen een bepaald thema.

Aanpak: Om de betrokkenheid van deelnemers te behouden tijdens een periode van verminderd contact (zoals tijdens vakanties), kan een fotowedstrijd georganiseerd worden. Deelnemers sturen foto's in rond een thema, die later tentoongesteld worden tijdens een bijeenkomst. Een winnaar wordt geselecteerd, waarbij deelnemers de motivatie achter hun foto's en de associaties met het onderwerp delen.

Resultaat: Een groep deelnemers die ook in vakantietijd aangehaakt blijft bij het onderzoek.

TEKENOPDRACHT

Doel: Het maken van een tekening/schilderij waarmee het perspectief van de deelnemer gevisualiseerd wordt weergegeven.

Aanpak: Deelnemers ontvangen creatieve materialen en worden uitgedaagd een artistieke tekening of schilderij te maken rondom het thema. Het doel is om niet alleen verbaal, maar ook creatief hun gedachten te uiten. Deze opdracht geeft mensen die niet sterk zijn in verbale expressie de kans om toch hun ideeën te delen.

Resultaat: Een tekening/schilderij waarmee het thema geduid kan worden.

THEATER

Doel: Het naspelen/uitbeelden van echte of in scène gezette gebeurtenissen.

Aanpak: Deelnemers krijgen de opdracht een theaterstuk of sketch te maken over een specifiek onderwerp. Het doel is dat ze samen overleggen over de vorm en invulling van de sketch, waarbij het thema op een passende en theatrale wijze wordt uitgedrukt. Na de uitvoering volgt een nagesprek over wat derden hebben waargenomen.

Resultaat: Een (kort) sketch/theaterstukje over het onderwerp.

DOEN WE NOG WEL NORMAAL?

KENNISKAART 6

VERVOLG CREATIEVE WERKVORMEN

REBUS

Doel: Het oplossen van een puzzel waarmee de gedachtegang van de deelnemers gestimuleerd wordt.

Aanpak: Deelnemers worden uitgedaagd een rebus op te lossen over het onderwerp, waarin een vraag of oplossing gerelateerd aan het thema verschijnt. Het oplossen van de rebus fungeert als een leuke onderbreking bij het starten of afronden van opdrachten, en kan ook dienen als gespreksstarter.

Resultaat: Een groep gemotiveerde mensen die op een bepaald gedachtegang is gebracht.

ONTWERPWEDSTRIJD TRUIEN

Doel: Het uitschrijven van een ontwerpwedstrijd voor een design van een trui. De trui produceren en daarmee eenheid/ gelijkwaardigheid borgen binnen de groep.

Aanpak: Om een hechter groepsgevoel binnen een onderzoeksgroep te creëren wordt een ontwerpwedstrijd voor een groepstrui georganiseerd. Deelnemers worden uitgenodigd om een trui-ontwerp te maken, dat na stemming en goedkeuring daadwerkelijk wordt gedrukt en door alle deelnemers wordt gedragen.

Resultaat: Een ontworpen trui die gedragen wordt door de deelnemers en daarmee een stukje gelijkwaardigheid borgt binnen het onderzoek.

PHOTOVOICE

Doel: Het met foto's in beeld brengen van het perspectief/de gedachtegang van verschillende doelgroepen over een bepaald thema.

Aanpak: Deelnemers maken foto's die het centrale thema symboliseren. Na uitleg over het thema kiezen ze in hun omgeving betekenisvolle voorwerpen, waarbij de focus ligt op zowel voor de hand liggende als symbolische objecten. Bij terugkomst bekijken ze hun foto('s) en schrijven op waarom deze beelden het thema voor hen vertegenwoordigen.

Resultaat: Elke deelnemer heeft één of meerdere foto's gemaakt waarmee hij/zij het thema associeert en vervolgens aan de hand van de foto kan uitleggen.

DOEN WE NOG WEL NORMAAL?

KENNISKAART 6

VERVOLG CREATIEVE WERKVORMEN

STILLE WAND DISCUSSIE

Doel: Het opschrijven en ordenen van gedachten en ideeën op papier uit een groep waarbij er niet met elkaar gesproken mag worden.

Aanpak: Deelnemers schrijven in verschillende rondes met pen en papier antwoorden op vraagstukken. Ze doen dit in stilte. Hierdoor ontstaat een setting waarin alle gedachten van elke deelnemer op papier gezet worden. Ze mogen elkaars antwoorden onbeperkt aanvullen.

Resultaat: Een groot stuk papier waarop een groep mensen hun gedachten rondom een vraagstuk heeft opgeschreven en geordend.

SMOELENBOEK

Doel: Het maken van een boek waarin alle deelnemers zichzelf voorstellen om laagdrempelig kennis te maken met elkaar.

Aanpak: Bij de start van het project vult elke deelnemer een persoonlijke pagina in met algemene feiten, reden van deelname aan het onderzoek, en eerste bevindingen. Het smoelenboek dient als laagdrempelige manier voor deelnemers om elkaar beter te leren kennen.

Resultaat: Een ingevuld smoelenboek met een pagina voor elke deelnemer.

BEWEEG EROP LOS

Doel: Het uitvoeren van sportieve activiteiten waarmee eigen normatieve grenzen worden opgezocht.

Aanpak: Beweeg erop los stimuleert actieve participatie door gezamenlijk oefeningen te doen voor het beantwoorden van vraagstukken. Voorbeelden zijn: ren naar de overkant als je denkt dat x juist is, of maak 10 sprongen als je gelooft dat je deel van de oplossing bent. Samenwerkingsopdrachten, zoals het nauwkeurig nabouwen van een kasteel, zijn ook mogelijk.

Resultaat: Inzicht in de eigen grenzen, waarden en normen wordt vergroot bij de individuele deelnemer. Collectieve groep krijgt beeld van gemiddelde.

DOEN WE NOG WEL NORMAAL?

KENNISKAART 6 DE ONLINE WERKVORMEN

Online werkvormen zijn handig voor digitale bijeenkomsten of als onderdeel van een fysieke bijeenkomst. Een aantal voorbeelden van online werkvormen die in te zetten zijn worden hieronder beschreven.

MENTIMETER

Doel: Het collectief online ophalen en verzamelen van antwoorden op vragen.

Aanpak: Tijdens fysieke of online bijeenkomsten geven deelnemers antwoorden op vragen via Menti.com. Dit platform biedt de flexibiliteit om antwoorden op diverse manieren weer te geven, zoals woordwolken, persoonlijke reacties en samenvattingen. Het interactieve karakter van Mentimeter bevordert een veelzijdige en effectieve betrokkenheid.

Resultaat: Ingevulde mentimeters waarop op gestructureerde wijze de visie van het collectief op een vraagstuk zichtbaar is.

GOOGLE-FORMULIEREN

Doel: Het ophalen van individuele gedachten en antwoorden op vragen waarmee zowel een individueel als collectief beeld gecreëerd kan worden.

Aanpak: Google Formulieren wordt gebruikt om op persoonlijk niveau antwoorden te verkrijgen voor onderzoeksvragen. De eenvoudige export naar Excel-sheets of diagrammen maakt het verwerken van data gemakkelijk.

Resultaat: Ingevulde vragenlijsten waarmee een goed beeld wordt verkregen van de individuele perceptie rondom vraagstukken uit het onderzoek.

GOOGLE JAM BOARD

Doel: Het online samenwerken op een Google Jamboard geeft de mogelijkheid om samen online opdrachten te maken.

Aanpak: Het Google Jamboard is de ideale plek voor creatieve samenwerking tijdens online bijeenkomsten. Deelnemers kunnen zowel visueel als tekstueel vanuit hun eigen (anonieme) omgeving antwoorden geven op vragen of gezamenlijk brainstormen.

Resultaat: Een online werkbord waarop meerdere mensen vanuit huis zowel tekst als afbeeldingen hebben geplaatst rondom een thema/vraagstuk.

DOEN WE NOG WEL NORMAAL?

KENNISKAART 6

DE DISCUSSIE EN GESPREKSWERKVORMEN

Praten en discussiëren helpt groepen om nieuwe ideeën te bedenken bij verschillende vragen. Hieronder staan manieren beschreven voor grote én kleine groepen. Deze methoden stimuleren actieve deelname en brengen verschillende meningen naar voren.

DE 4,3,2,1 METHODE

Doel: Het komen tot één gedeeld antwoord op een vraagstuk dat vanuit vier verschillende perspectieven wordt aangevlogen.

Aanpak: Deelnemers werken in groepen van 4 aan een groot vraagstuk. Ze schrijven elk 4 oplossingen. Vervolgens reduceren ze dit naar 3, dan naar 2, en uiteindelijk naar 1 werkzame oplossing. Het doel is individuele inzichten te bundelen tot een collectieve oplossing waar alle 4 deelnemers zich in kunnen vinden.

Resultaat: Een eenduidig beeld op een vraagstuk dat vanuit 4 verschillende perspectieven wordt aangevlogen.

WERELDCAFÉ

Doel: Het bieden van een gestructureerd dialoog die de deelnemers in staat stelt om hun gedachten te delen, te luisteren naar de ander en gezamenlijk nieuwe inzichten te creëren.

Aanpak: In het wereldcafé verkennen deelnemers 4 vraagstukken in 4 groepen. Elke groep start bij een ander vraagstuk en schrijft ideeën op. Na 20 minuten wisselt groep 1 naar de antwoorden van groep 2 en vult aan. Zo gaat het rondje verder. In 1 uur en 20 minuten krijg je antwoorden op 4 grote vraagstukken. De groep eindigt bij het oorspronkelijke vraagstuk, bespreekt alle antwoorden en eventueel presenteren groepen hun bevindingen plenair.

Resultaat: Een breed opgehaalde set data waarmee 4 à 5 grote vragen rondom het thema beantwoord zijn door de deelnemers.

BRAINSTORMMETHODE MINDMAP

Doel: Het met een groep hardop nadenken over mogelijke ideeën en oplossingsrichtingen voor een complex vraagstuk én het gestructureerd weergeven van deze ideeën en mogelijke oplossingsrichtingen op papier.

Aanpak: Het doel van deze werkvorm is dat deelnemers gezamenlijk brainstormen over een oplossingsrichting voor een vooraf bepaalde vraag. Zowel verbale als visuele input wordt meegenomen in de mindmap.

Resultaat: Een ingevuld stuk papier waarop een mindmap duidelijk maakt welke mogelijke oplossingsrichtingen en ideeën er zijn voor het vraagstuk.

DOEN WE NOG WEL NORMAAL?

KENNISKAART 6

DE DISCUSSIE EN GESPREKSWERKVORMEN

Praten en discussiëren helpt groepen om nieuwe ideeën te bedenken bij verschillende vragen. Hieronder staan manieren beschreven voor grote én kleine groepen. Deze methoden stimuleren actieve deelname en brengen verschillende meningen naar voren.

DEBAT

Doel: Het met elkaar bediscussiëren van stellingen waarmee onderlinge verschillen boven water komen.

Aanpak: Tijdens het debat behandelen deelnemers vooraf bedachte stellingen. Een gespreksleider stelt vooraf debatregels op en deelt deze. Het hoofddoel is het initiëren van discussies en gesprekken, met name over controversiële onderwerpen.

Resultaat: Een goed gesprek waarin de verschillende gedachten vanuit verschillende perspectieven rondom het thema duidelijk worden.

CASUSBESPREKING

Doel: Het met elkaar bespreken van een vooraf opgestelde casus om daar een oplossingsrichting voor te bedenken.

Aanpak: Deelnemers bekijken samen een casus. Afhankelijk van het onderwerp bedenkt de onderzoeker vragen die beantwoord moeten worden. De groep kan één casus gezamenlijk behandelen voor diverse inzichten of meerdere casussen verdelen. Het doel is gedachten uit te wisselen en zich te verplaatsen in het perspectief van de personen in de casuïstiek.

Resultaat: Een verkregen inzicht rondom oplossingsrichtingen die mogelijk kunnen worden toegepast in de dagelijkse handelingspraktijk.

KLETSPOT

Doel: Het met elkaar maken van een pot met vragen om gesprekken mee te starten.

Aanpak: Deelnemers schrijven vragen over het onderzoeksonderwerp op papiertjes, waar ze momenteel zelf geen antwoord op hebben. Na verzameling gaan de vragen in een 'kletsbot'. De groep trekt een voor een vragen uit de pot en bespreekt deze. De kletsbot kan ook extern worden gebruikt om gesprekken over het thema aan te moedigen.

Resultaat: Een kletsbot waarin vragen over het thema zitten die gebruikt kunnen worden als gespreksstarter om een gesprek over het thema met bekenden en/of vreemden te starten.

